

CANGUILHEM A MYŠLENÍ ŽIVÉHO

Konference *Canguilhem a myšlení živého*, která se uskutečnila 24. – 25. 11. 2014 v Akademickém centru v Praze, byla první mezinárodní konferencí věnovanou G. Canguilhemovi, která se na území České nebo Slovenské republiky uskutečnila. Ústav filosofie a religionistiky a Filosofický ústav AV ČR pozvaly celou řadu zahraničních, nejen francouzských badatelů, a cílem bylo zejména upozornit na důležitost a aktuálnost Canguilhemova myšlení pro filosofii 21. století. Aktuálnost Canguilhemovy filosofie potvrzuje i fakt, že kromě francouzských hostů se konference zúčastnili i badatelé ze Slovenska, Itálie, Rumunska či Brazílie. Je tedy zjevné, že Canguilhem je autorem, který svým vlivem přesahuje francouzskou akademickou půdu, neboť témata, jimiž se zabývá, oslovují čtenáře napříč filosofickým světem.

Konference měla vícero tematických okruhů, ze kterých můžeme jmenovat několik dominantních jako např. témata zdraví a nemoci, jedinečnost canguilhemovského kritického vitalismu či metodologie francouzské epistemologie a Canguilhemovo postavení v této tradici. Chybět samozřejmě nemohly ani příspěvky týkající se norem a normativity, což jsou termíny, které nakonec vytvořily spojovací články téměř všech přednášek.

Úvodní příspěvek přednesl Miroslav Petříček, který se zabýval vztahem vědy a moudrosti v Canguilhemově myšlení o poznání živého organismu skrze pojem normativity (*Poznání mezi vědou a moudrostí*). Podobným směrem, tedy k teorii poznání a teorii norem, se vydali Ondřej Švec (*Myslet život z něj samotného*), Anton Vydra (*O normě a normálním*), Jan Maršálek (*Co je epistemologická událost? Georges Canguilhem, historik a filosof věd*), Jiří Růžička (*Koncept, změna, život – G. Canguilhem a myšlení historického*), Marcos Camolezi (*Tvoření a technická syntéza. Bergsonovské ozvěny u Canguilhema*) nebo Jan Lockenbauer (*Forma a norma: živé u Canguilhema a Merleau-Pontyho*).

Ač další termín a to „subjektivismus“ byl přítomný jako jeden ze stěžejních bodů Canguilhemovy filosofie téměř ve všech příspěvcích, jeho analýzou a potažmo analýzou Canguilhemova kritického vitalismu se pak zabýval především Frédéric Worms (*Kritický vitalismus od Canguilhema k současnosti*) nebo Ciprian Jeler (*Canguilhem a otázka životní „subjektivity“*).

Poslední velká sekce témat se týkala především polarity nemoci a zdraví, což otevřelo pole problémů a otázek, které se také neobejde bez představení Canguilhemovy teorie norem a upřednostnění normativity života před jakýmkoli restrikcemi vnějších norem namířených proti živému organismu. Příspěvky pojednávající o zdraví a nemoci zazněly od Arnauda François (*V jakém smyslu jsou lékařské normy subjektivní? Canguilhemovský koncept difference*), Giuseppe Bianca (*Život bolesti, negativita, úsilí a patologie u mladého Canguilhema*), Jana Šebestíka (*Dynamická polarita života*), Martina Halouna (*Nemoc jako jiná dimenze života*) a Lucie Šarkadyové (*„Lidový“ koncept zdraví*).

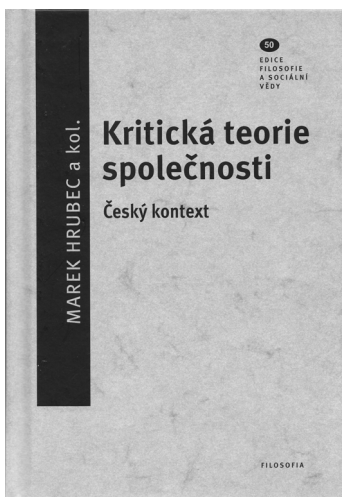
Pozitivním přínosem konference bylo jistě i to, že se tematicky neomezovala pouze na Canguilhema a jeho filosofii živého organismu. V rámci několika příspěvků byl zkoumán vliv dalších myslitelů na Canguilhemovo dílo, stejně jako vliv Canguilhema na další badatele, kteří rozvíjejí jeho myšlení. Díky tomu se podařilo poukázat na důležitost studia jeho filosofie, ne pouze pro jeho vlastní originalitu, ale i pro lepší pochopení autorů francouzské filosofické tradice. Konference si našla příznivce i ze stran odborné veřejnosti a Akademické centrum tak bylo po dobu většiny přednášek téměř zaplněno.

Lucie Šarkadyová, Martin Haloun

František Novosád: Čo? Ako? Prečo? Sociálna teória v otázkach a odpovediach. Bratislava: Hronka 2014, 242 s.

Úvahy Františka Novosáda vychádzajú z presvedčenia, že aparát vypracovaný klasickou filozofiou v línii T. Hobbes – G. W. F. Hegel – K. Marx – M. Weber je uplatniteľný aj pri analýze problémov súčasného sveta. Dejiny sociálnych a politických ideí traktuje v úzkej nadväznosti na dobové kontexty a chápe ich ako špecifický typ odpovedí na problémy, s ktorými zápasili konkrétne spoločnosti, ako špecifické postupy, ktorými spoločnosti interpretujú svoje možnosti a svoje obmedzenia. Zároveň berie do úvahy umiestnenie teórií v konkrétnych ideových tradíciách. Každá teoretická koncepcia vždy obsahuje aj polemickú zložku, nadväzuje na predchádzajúce teórie, kritizuje ich, je súhlasom alebo polemikou s konkurujúcimi názormi. Dôležitou témou jeho uvažovania je analýza pojmu sociálneho poriadku. Sociálny poriadok chápe primárne ako historicky sa meniaci komplex koordinácií prostredníctvom empatie, spoločných hodnôt, násilia, výmen a zmlúv. Jednotlivé typy spoločností sa potom rozlišujú podľa toho, ako sú jednotlivé formy koordinácie inštitucionalizované a podľa toho, ako sa menia väzby medzi jednotlivými spôsobmi koordinácie. Osobitnú pozornosť venuje vzťahu medzi koordináciami prostredníctvom hodnotových systémov a aparátov násilia.

Marek Hrubec a kol.: Kritická teorie společnosti. Český kontext. Praha: Filosofia 2013, 718 s.

Základom kritickej teórie spoločnosti je kritika sociálnych, ekonomických, politických, kultúrnych a civilizačných problémov. Odtiaľ kritickej teórie odvodzuje svoje výklady toho, ako je spoločnosť usporiadaná, aj svoje chápanie toho, ako by usporiadaná byť mala. Publikácia ponúka výklad kritickej teórie spoločnosti v českom jazykovom prostredí s presahmi do jazykovo príbuzného prostredia slovenského. Autorky a autori venujú svoju pozornosť predovšetkým spornému obdobiu, ktorým prešla spoločnosť a kritickej teórie za posledné necelé štvrtstoročie od udalostí v roku 1989, aj keď sa sčasti zameriavajú aj na staršie obdobie. Kniha je vhodná pre záujemcov o filozofiu, sociológiu, politológiu, kultúrne štúdie, globálne štúdie a pod.